

Evropská unie
Evropský sociální fond
Operační program Zaměstnanost

Poznámky k profesní dráze A vzdělávání sociálních pracovníků

Doc. PhDr. Oldřich Matoušek

ZAČÁTEK

- ✘ V dětství, mládí je člověk něčím silně ovlivněn (někdy jde i o traumatickou zkušenost), podobně jako Buddha – setkání s nemocí, chudobou, umíráním
- ✘ Vliv má někdy i vzor (v rodině, v ústavu, v nemocnici...)

VSTUP DO STUDIA

- ✗ Neurčité přání pomáhat
- ✗ Směřování, které se po testu (praxe) změní
- ✗ Jasná dráha

Motivem může být i snadnost studia, „náhradní program“ za psychologii, medicínu..

PRŮBĚH STUDIA

- ✖ Minimax – samochodka (I. Možný)
- ✖ Využívání učitelů
- ✖ Využívání domácích praxí
- ✖ Využívání zahraničních stáží
- ✖ Využívání příležitostí k samostatnému formulování otázek a odpovědí (eseje, jiné práce, závěrečné práce)

VSTUP DO PRAXE

- ✖ Organizační kultura
- ✖ „Průvodce“ začátečníka
- ✖ Řešení náročných situací
- ✖ Analýza chyb
- ✖ Hodnocení kvality práce

ZNaky PROFESSIONALITY

- ✖ Další vzdělávání, cílevědomý výběr lektorů a témat
- ✖ Reflexe formou intervize
- ✖ Reflexe formou supervize
- ✖ Reflexe formou vystupování na odborných fórech
- ✖ Aktivní dialog s jinými profesemi, členství v multidisciplinárních týmech
- ✖ Účast na odborných fórech
- ✖ Členství v profesních organizacích
- ✖ Stáže
- ✖ Vyjednávání o podmínkách vlastní práce, regulace zátěže (prevence vyhoření)

ZÁKLADNÍ VZDĚLÁVÁNÍ

- ✗ VOŠ
- ✗ VŠ (Bc.)
- ✗ VŠ (Mgr.)

V čem se liší?

Může pokrýt jen základní soubor znalostí a dovedností

Testování dovedností je problém

PŘÍKLAD – PRACOVNÍK OSPOD

Základní znalosti zahrnují:

- ✗ platnou legislativu týkající se rodiny a sociálně-právní ochrany dětí,
- ✗ systém sociální správy a příslušnou legislativu,
- ✗ systém fungování státní správy a samosprávy v obcích s rozšířenou působností a v obcích s přenesenou působností,
- ✗ systém školských a zdravotnických zařízení pro děti,
- ✗ legislativu týkající se nestátních neziskových organizací,
- ✗ soudní opatrovnické řízení,
- ✗ trestní řízení týkající se dětí a mládeže,
- ✗ metodiky týkající se činností OSPOD (hodnocení rodiny, organizace případových konferencí, tvorba IPOD)
- ✗ modelové případy řešení situace dítěte a rodiny,
- ✗ síť nestátních neziskových organizací v regionu.

PŘÍKLAD – PRACOVNÍK OSPD II.

Některé dovednosti a kompetence pracovníka OSPD jsou totožné s obecnými dovednostmi sociálního pracovníka. Jsou následující:

- ✗ určit vlivy vyvolávající sociální problémy jednotlivých lidí a dalších subjektů (skupin, rodin, komunit),
- ✗ komunikovat s uživatelem (jazykem pro něj srozumitelným, s přiměřenou mírou angažovanosti),
- ✗ spolupracovat s uživatelem na definici jeho potřeb a na plánu intervence/péče,
- ✗ kooperovat s jinými pracovníky ve vlastní organizaci,
- ✗ kooperovat v týmu s jinými specialisty a umět vůči nim definovat svou roli (např. vůči lékařům, pedagogům, psychologům, soudcům, policistům),
- ✗ orientovat se v organizačních a komunitních vazbách, umět je posilovat a využívat pro svou práci,
- ✗ hodnotit průběh i výsledky intervencí.
- ✗ řešit etická a další dilemata, do kterých pracovníka jeho práce přivádí.

PŘÍKLAD PRACOVNÍK OSPOD III.

Protože sociální pracovník OSPOD pracuje s ohroženými dětmi a rodinami potřebuje mít navíc následující dovednosti a kompetence:

- ✗ komunikovat s dítětem,
- ✗ komunikovat s rodiči nebo zákonnými zástupci dítěte
- ✗ hodnotit míru ohrožení dítěte a hodnotit vlivy, které toto ohrožení způsobují,
- ✗ hodnotit fungování rodiny vůči dítěti (do toho patří zhodnocení materiálních podmínek života rodiny, výchovných metod rodičů i kvality vztahů jak „uvnitř“ rodiny, tak navenek).
- ✗ pomoci rodinám stanovit priority v jejich potřebách, podpořit vlastní zdroje rodiny při řešení těchto potřeb, případně zprostředkovat využití jiných zdrojů,
- ✗ intervenovat v rodině ohrožených dětí takovým způsobem, aby intervence případné ohrožení dítěte snížila nebo toto ohrožení eliminovala,
- ✗ poskytovat poradenství rodičům v záležitostech, které se týkají dětí
- ✗ zastupovat dítě v případě rozvodu rodičů během soudního řízení,
- ✗ zastupovat dítě v případě trestního řízení,
- ✗ rozpoznat, kdy rodič nemá předpoklady k zajištění výchovy dítěte,
- ✗ hodnotit vliv výchovného prostředí na dítě umístěné v ústavním zařízení.
- ✗ zprostředkovat dítěti optimální náhradní péči v případě, kdy dosavadní péče dítě ohrožuje a není možné dosáhnout jejího zlepšení.

PŘÍKLAD SOCIÁLNÍ PRACOVNÍK OSPOD IV.

Součástí kompetencí sociálních pracovníků jsou i postoje. Postoje sociálních pracovníků k rodinám by měly být profesionální. Míra pomoci a kontroly má být odůvodněna mírou ohrožení dítěte. Pracovník se má rodině jevit jako:

- ✗ dostupný,
- ✗ vnímavý k potřebám dětí i dospělých,
- ✗ důvěryhodný,
- ✗ angažovaný,
- ✗ nestranný,
- ✗ spolehlivý.
- ✗

POSTGRADUÁLNÍ KURZY

2016 – v nabídce 93 kurzů akreditovaných MPSV

- ✘ *Právo* – Celkem 17 kurzů v rozsahu 6-16 hodin, z nichž 10 je označeno jako úvod, základ nebo minimum.
- ✘ *Rozvod* – Pět kurzů specificky zaměřených na práci s rodinou v rozvodové situaci v rozsahu 6-16 hodin.
- ✘ *Poruchy chování* – Sedm kurzů v rozsahu 6-8 hodin zaměřených na poruchy chování dětí a mládeže. Všechny označené jako úvod do tématu.
- ✘ *Pěstounská péče* - Třináct kurzů v rozsahu 8-16 hodin (dva delší kurzy v délce 64 resp. 200 hodin)
- ✘ *Domácí násilí* – Pět kurzů v rozsahu 8-18 hodin. Podle názvů kurzů se jedná převážně o úvody do problematiky domácího násilí v kontextu sociální práce s rodinou
- ✘ *Teorie a metody v práci OSPOD* – kurzů zaměřených na využití konkrétních teorií a metod v práci OSPOD. Opakovaně se objevuje téma případových konferencí, možností využití mediace, tvorby individuálních plánů ochrany dítěte a komunikace s rodinou a dítětem v různém věku a situacích.

TÉMATA NAVRHOVANÉHO SPECIALIZAČNÍHO KURZU I.

- × Rodinné právo
- × Trestní právo
- × Správní právo
- × Právo týkající se školských a zdravotnických zařízení pro děti a mládež
- × Komunikace s dospělým klientem
- × Komunikace s dětským klientem
- × Tvorba zpráv pro soud, jednání před soudem
- × Psychiatrické minimum
- × Minimum z vývojové psychologie
- × Adiktologické minimum
- × Hodnocení situace dítěte žijícího v rodině
- × Prověřování situace dítěte žijícího v ústavní péči, včetně ZDVOP
- × Hodnocení rodiny
- × Intervence pracovníka během rozvodové situace
- × Principy mediace, uzavírání dohod mezi rodiči
- × Supervize
- × Syndrom vyhoření a jeho prevence

TÉMATA NAVRHOVANÉHO SPECIALIZAČNÍHO VZDĚLÁVÁNÍ II.

- × Vytváření plánu osobního profesního rozvoje
- × Pomoc dítěti traumatizovanému nevhodným zacházením
- × Práce s rodinou v materiální nouzi, oddlužování rodiny
- × Práce s etnicky odlišnými rodinami
- × Podpora dítěte, jehož rodič je ve výkonu trestu odnětí svobody/v dlouhodobé léčbě
- × Intervence do rodiny s domácím násilím
- × Intervence u dítěte s poruchami chování
- × Tvorba individuálního plánu ochrany dítěte
- × Organizace případové konference
- × Spolupráce s organizacemi a specialisty
- × Rodinné skupinové konference
- × Zvládání administrativních povinností, organizace práce
- × Komunikace s médii
- × Jednání se zájemcem o pěstounství